

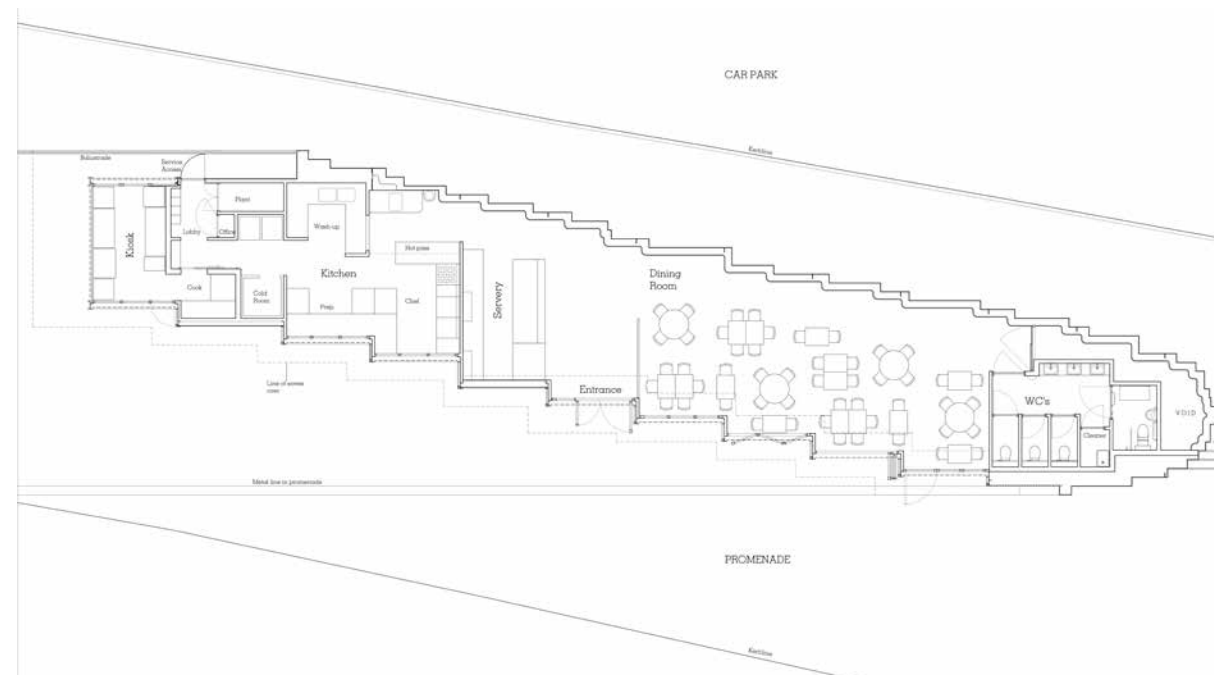

VIGYÁZAT, FERTŐZ!

Tengerparti kávézó Littlehamptonban

Építészet, fotó:
Heatherwick Studio

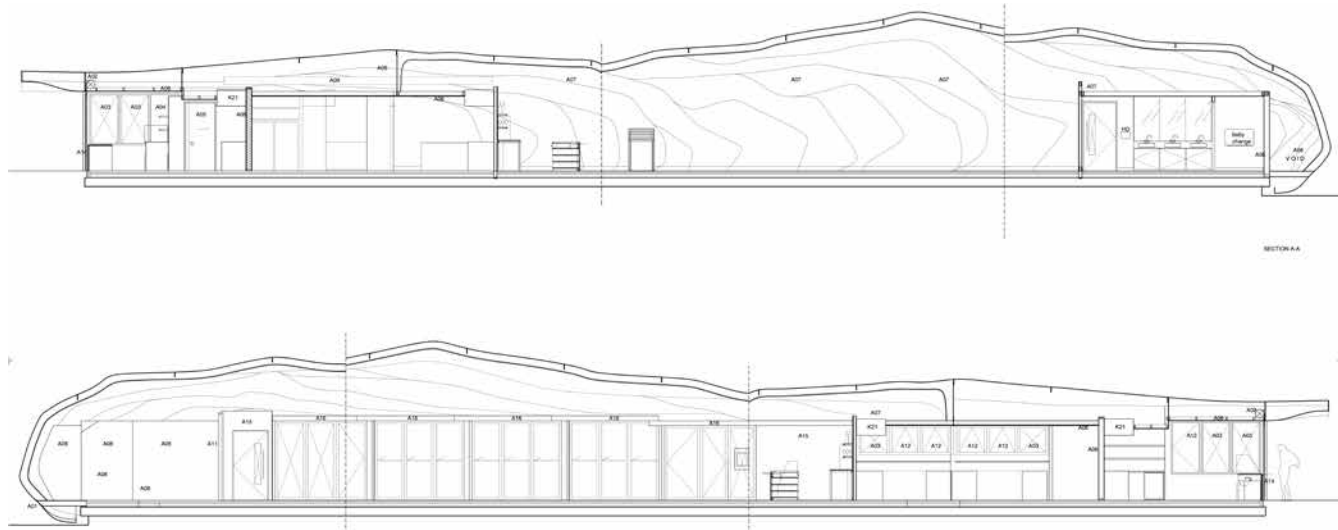
Szöveg:
Terdik Bálint

Úgy tíz éve épült egy kis büféépület Littlehamptonban. Az építészvilágban nagy visszhangja volt, az egekig magasztalták bátor formálása, a szokásostól eltérő, friss tervezői hozzáállás miatt. A terv és az épület erényeit a szaksajtó bőségesen kifejtette: a tervező Heatherwick Studio nem véletlenül világhírű tervező-

iroda, az építészeti és dizájnvilág élharcosa. A terv erejét és különlegességét azonban nem egyszerűen az építészeti formálásában kell és lehet megtalálni. Az épület környezetére gyakorolt hatását akkor értékelhetjük igazán, ha a helyszínt, beleértve társadalmi vetületeit, alaposabban megértjük.

Nem a köves-kavicsos tengerpartra gondolkodok, ahol az ég a vízzel észrevétlen ködben ér össze. Nem az út és a tenger közé beprésselt lehetetlen arányú telek adottságaira, vagy a pazar kilátás kihasználása miatt elengedhetetlen nyitott homlokzat és a csipős szél elleni védelem igénye között feszülő ellentétre.

Littlehamptonra mint a vidéki Anglia egyik csöndes, békés, kissé álmatag kulturális életű, karakteres helyszínére, jelképére gondolkodom. Egy magyar (nem is kis) város szülőteként gondolkodom itt arra a talán rokoni jelenségre, amit a „fejlett és magasán kvalifikált fővárosi értelmiségi” barátaim a debreceni mocsár néven emlegetnek... A déli tengerparton fekvő kisváros halászfaluból nőtt kikötővé, majd nyaralóvá. Fejlődése természetes, mondhatni, nincs benne semmi különleges. Épp ez a semmi különleges az, ami annyira jellemző rá, hogy az 1930-as években Sir Osbert Lancaster róla nevezte el szereplőit. William és Maudie Littlehampton kalandjai a humor segítségével próbálták felkelteni Anglia lakosságának érdeklődését az építészet, és általánosságban a vizuális kultúra iránt. Az építészet ügyét szíven viselő szerző kedves rajzai pon-

tos építészeti ábrázolással igyekeztek az épített kultúra iránti érdeklődést felkelteni a közönségben, mindezt szellemes, azóta a közbeszédbe beépült szólásokkal fűszerezve. (Anglia ennek nagymestere: a legnagyobb, legfontosabb dolgokról leginkább a nemzet sajátos humorán keresztül tud beszélni.)

Tehát a tervező nézi a tengeret a szélben, és érzi, hogy itt kulturális impulzust nem remélhet. Adott a tengerpart, kellően távol a környező épületektől – formailag szabad a pálya. Kerüli a „tenger – tehát dagadó fehér vitorla” kliséjét, ennél mélyebbre vágyik. Ez nem a görög tengerpart, ez a Csatorna napsütötte, de szeles, köves, néha kódos – angolos – partja. A sziklás parton kutató szemek sokféle különleges dologra lelhetnek. Egy ilyen talált dolognak szánták a tervezők az új

építményt is. Segítségükre volt ebben a megbízó, aki nemcsak az épített környezetben, hanem a büfé belső lényegében, a konyhában is hasonló bátorsággal, a Ritzen nevelkedett szakáccsal indul. Van ugyan fish and chips, de ez már nem büfé, ez café!

Magyarországon az építészet és az azt értő közeg felemelését a szakma egyedül a vizuális kultúra tudatos, oktatásba ágyazott fejlesztésében látja. A közeg szemléletváltását az épített környezet iránti tudatosságra való neveléstől várjuk, melytől elemző befogadást és nagyfokú érzékenységet remélünk. Ugyanakkor Heatherwick gesztusa a meglévő kulturális közeg talaján indított mélyreható folyamatokat: „Az építésznek is éreznie kell, hogy csak nagyszerűt alkothat, ami a közösséghez szól, és felemeli azt.” (Reimholz Péter)

Valami azóta megindult Littlehamptonban, az egykor álmatag kisvárosban. Új kultúra – építészeti és gasztronómiai – vetette meg a lábát a narkolepsiás vidéki városban.

Nem csak nívós épületek formájában. A nívós épület inspirálja a benne dolgozót is. A jó építészet ezek szerint fertőz...

CONTAGIOUS ARCHITECTURE A SEASIDE COFFEE SHOP IN LITTLEHAMPTON

About ten years ago, a small coffee shop was built in Littlehampton whose daring and unconventional design reverberated around the world of architecture. The specialized press reported at length about the wonders of both the design and the building, realised by the deservedly prestigious Heatherwick Studio design firm, a frontrunner of the world of architecture and design. However, its mere architectural design cannot entirely account for the strength and uniqueness of the plans. The full scale of the impact that the building has on its environment becomes clear only after understanding its social implications.

Littlehampton is a quiet, peaceful and somewhat dreamy little town on the southern coast of England. Once a fishing village, in time it has grown into a harbour at first, and then into a resort. The building is located on the sunlit, yet windy, stony and often foggy coast of the Channel. Those who wander along the coast may chance upon many a peculiar thing, and this extraordinary building is one of those things. In close cooperation with their client, the designers handled the project with daring ingenuity, also reflected in the decision to hire a master chef schooled in the Ritz. Although fish and chips are still on the menu, this is not just a regular buffet any more.

In Hungary, the elite circle of architects wish to advance the case of their profession and its medium by expanding the education of visual culture. We hope to raise awareness for the constructed environment by teaching analytical reception and working on increasing sensitivity towards the topic. Heatherwick's art initiated game-changing processes in its immediate cultural medium. "Architects must be aware of the fact that the only thing they are allowed to create is greatness that addresses and elevates the community." (Péter Reimholz)

Once shrouded in narcolepsy, Littlehampton decided to embrace change and let in a new wave of architectural and culinary culture. High-class buildings inspire their dwellers to great deeds. In this sense, good architecture seems to pass on the contagion of ambition.